

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Jørpeland Kraft AS
v/Lyse AS
Postboks 8124
4069 STAVANGER

Deres ref

Vår ref

Dato

16/713-

21. januar 2019

Retting av manøvreringsreglementet for reguleringen av Dalavatn i Jørpelandsvassdraget i Strand kommune

Bakgrunn

Jørpeland Kraft AS (JKAS) har 13.6.2017 søkt om å rette manøvreringsreglementet for regulering av Dalavatn slik at det blir i tråd med det som var mulig regulering i den gamle dammen i Dalavatn da den ble fjernet i 2009, og som er i samsvar med hvordan reguleringen er blitt praktisert i etterfølgende periode. JKAS søker om å endre HRV til kote 288,2 og LRV til kote 287,4 etter høydesystemet NN 1954.

NVE har i innstilling 13.9.2018 anbefalt at søknaden om retting av manøvreringsreglementet innvilges.

JKAS har i e-post 23.10.2018 kommentert til NVEs innstilling. JKAS foreslår å ta overføring av Brokavatn ut av reglementet, da denne ikke er gjennomført. Det bes også om at manøvreringsreglementet justeres for endret minstevannføring.

Naturvernforbundet i Strand går i brev 18.12.2018 imot endringen og ber om at departementet avviser søknaden. Det er feil at den gamle dammen gjorde det mulig å senke Dalavatn med 0,8 meter. Magasinvolument NVE oppgir i innstillingen er feil, og betydningen av omsøkte endring for kraftproduksjonen er ubetydelig.

Dam Dalavatn ble etablert konsesjonsfritt i første halvdel av 1900-tallet. I en avtale med grunneier fra 1937 oppgis HRV på kote 289,37 og LRV på kote 287,9 (lokalt høydesystem). Reguleringen ble i 1981 inntatt i manøvreringsreglementet for Jørpelandsvassdraget med reguleringshøydene som nevnt over. Reguleringshøydene er gjentatt i senere offentlige

Postadresse
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo
postmottak@oed.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 59
oed.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
977 161 630

Avdeling
Energi- og
vannressursavdelingen

Saksbehandler
Katrin Lervik
22 24 63 60

dokumenter. Ifølge NVE har det ikke blitt foretatt behandling av reguleringen for å få klarlagt om dammen var bygget slik at den kunne utnytte hele reguleringshøyden på 1,47 meter.

Etter fjerning av den gamle dammen ble det bygget en ny dam med samme overløpshøyde som gammel dam, med mulighet til å senke luken i dammen til 1,47 m under overløpet. Overløpet for gammel dam ble før riving innmålt til kote 288,2 i høydesystemet NN 1954.

Det viste seg at reguleringshøyden på 1,47 meter ikke lot seg utnytte ettersom en terskel nedstrøms hindret senking helt ned til LRV. JKAS fikk i 2015 tillatelse til å ekspropriere området ved terskelen. Grunneier Ragnar Oftedal påklaget vedtaket til departementet.

Oftedal pekte på at den nye dammen ga mulighet til å senke dammen dypere enn lukene i den gamle dammen, og slik sett ga mulighet til en regulering som ikke er i tråd med tidligere ervervet reguleringsrett. Han hevdet også at reguleringsgrensene for Dalavatn ikke stemte med den faktiske reguleringsretten. JKAS trakk søknaden om ekspropriasjon i brev 7.10.2016.

NVE kom i brev av 9.2.2017 frem til at tidligere etablert regulering ikke var så stor som den nye dammen gir mulighet til. NVE ba JKAS velge om de skulle fortsette innenfor dagens praktisk mulige regulering og søke om å bringe dagens manøvreringsreglement i tråd med de reelle forhold, eller søke om ny konsesjon for å øke reguleringen.

Søknad

JKAS søkte 13.6.2017 om å rette manøvreringsreglementet for Dalavatn slik at HRV endres til kote 288,2 og LRV endres til kote 287,4. Dette vil ifølge JKAS bringe manøvreringsreglementet i tråd med det som var mulig regulering i tidligere eksisterende dam.

JKAS oppgir i søknaden at de ikke har funnet bevis for at LRV i den gamle dammen har vært 1,47 meter lavere enn HRV slik som angitt i gjeldende konsesjon fra 2006. JKAS velger derfor å legge til grunn at LRV i Dalavatn er 0,8 meter lavere enn HRV. JKAS mener det er i tråd med reguleringsmuligheten som var i den gamle dammen da den ble fjernet i 2009.

NVE har foretatt en høring av søknaden. Strand kommune fraråder NVE å endre reguleringsgrensene i Dalavatn i Jørpelandsvassdraget på nåværende tidspunkt. Årsaken er at saken etter kommunens syn ikke er tilstrekkelig belyst. Kommunen ber om en utredning av de biologiske og natur- og miljømessige konsekvensene ved å senke reguleringsgrensen av Dalavatnet som omsøkt. Fylkesmannen i Rogaland oppgir ikke å ha lokalkunnskap nok til å vurdere om søknaden medfører en reell endring.

Ragnar Oftedal er ikke enig i at den opprinnelige dammen kunne regulere Dalavatn med så mye som 0,8 m. Oftedal mener at det kun er tillatt med senking ned til kote 287,9 i tråd med konsesjonen. Oftedal anfører at lukene ikke kunne senkes mer enn 50 cm da lukewirene ikke tillot mer. Han opplyser videre at pga. oppstuvning av vann over lukene var den praktiske reguleringen av Dalavatn ikke mer enn 30 cm. Han mener at oppdemmingen til kote 289,37

aldri er realisert. Oftedal mener at senking til kote 287,4 krever ny konsesjon og nye grunneieravtaler.

JKAS er ikke enig med Oftedal og mener lukene i opprinnelig dam kunne senkes minst 0,8 m. De viser til målinger av at lukene i hvert fall kunne senkes 0,7 m under overløpet. JKAS har fremlagt fotografier av den gamle dammen, og mener de omsøkte endringene av reglementet ikke medfører noen endring forhold til tidligere faktiske reguleringsmulighet.

NVEs innstilling

NVE mener dokumentasjonen fra JKAS viser at reguleringsmuligheten i den gamle dammen må vært større enn hva Oftedal hevder, og muligens så stor som omsøkt. NVE viser videre til at video fra drone tatt ved senking til 287,4 viser at det er svært beskjedne områder som tørrlegges mellom HRV og LRV. NVE mener at omsøkte endring i liten (om i det hele tatt noen) grad vil medføre endringer av naturmiljøet for Dalavatn.

NVE viser videre til at den omsøkte endringen av reglementet ikke vil redusere muligheten for å slippe pålagte minstevannføring på 0,7 m³/s fra Dalavatn, og at det ikke er behov for å senke den private terskelen i Jørpelandsåna eller gjøre andre modifikasjoner av elveløpet. NVE mener det er viktig med en viss reguleringsmulighet i inntaksmagasinet Dalavatn av hensyn til driften og fleksibiliteten til Jøssang kraftverk, og viser til at kraftverket kan være et bidrag regionalt ved en anstrengt kraftsituasjon.

NVE viser til at reguleringen i Dalavatn aldri har vært realitetsbehandlet av konsesjonsmyndigheten da man har henvist til tidligere eksisterende regulering. Forholdet mellom lokalt høydesystem og NN 1954 er ikke klarlagt. Dermed er det vanskelig å vite hvor langt under nivået for overløpet vannstanden lovlig kunne senkes.

NVE innstiller på at manøvreringsreglementet rettes slik at Dalavatn kan reguleres med 0,8 m. NVE mener at endringen av manøvreringsreglementet ikke, eller i liten grad, representerer noen endring i forhold til tidligere mulige regulering av Dalavatn.

Departementets vurdering

Formålet med departementets behandling er å få samsvar mellom manøvreringsreglementet og de faktiske forholdene i Dalavatn. Det må da avklares hvilken regulering som var mulig før ombyggingen av dammen. Saken behandles derfor som en tvist om manøvreringsreglementet, jf. reglementets post 4: "*Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet*".

Departementet vil påpeke at den gamle dammen i Dalavatn ble bygget konsesjonsfritt tidlig på 1900-tallet. Reguleringshøydene ble først inntatt i manøvreringsreglementet i 1981. Reguleringshøydene HRV og LRV i Dalavatn, som ble inntatt i manøvreringsreglementet for Jørpelandsvassdraget i 1981 og senere også i reglementet for Jøssang kraftverk i 2006, representerte den faktiske, fysiske reguleringen. Reguleringshøydene i manøvreringsreglementet viser seg nå ikke å stemme med den faktiske mulige reguleringen av den gamle

dammen. Dette ble først oppdaget etter dammen ble revet. At reglementet ikke stemmer med faktisk regulering ble stadfestet av konsesjonsmyndighetene ved NVEs brev 9.2.2017. JKAS søker nå om å rette reglementet slik at det stemmer med faktisk historisk regulering. Søknad om en slik retting av manøvreringsreglementet behandles som en tvist om forståelsen av reglementet, jf. post 4 i reglementet, og krever ingen ny konsesjon. Spørsmål om nye grunneieravtaler i den forbindelse tar ikke departementet stilling til, da dette er et privatrettslig forhold.

Departementet mener det kun er dokumentert at den gamle dammen lot seg regulere 0,7 meter under overløpet på 288,2. Departementet kan ikke se at det er grunnlag for at den historiske reguleringen har vært på 0,8 meter som JKAS hevder. Departementet mener derfor reglementet bør rettes til 0,7 meter senking under overløpet.

Øvrige justeringer

JKAS søkte 11.10.2010 om å endre manøvreringsreglementet til høydesystemet NN 1954, på basis av innmålinger. NVE anbefaler å endre kotehøydene for de andre reguleringsmagasinene i Jørpelandsvassdraget i tråd med søknaden. NVE viser til innstilling oversendt departementet,. Departementet mener det er hensiktsmessig at hele reglementet er oppgitt i samme høydesystem, og har justert reglementet som omsøkt i tråd med NVEs innstilling.

JKAS har 23.10.2018 sendt merknader til NVEs innstilling. Rett til å overføre Brokavatn bør tas ut av konsesjonsdokumentene da JKAS valgte å ikke gjennomføre overføringen. NVE endret i brev datert 18. desember 2012 målested for dokumentasjon av minstevannføring i Jørpelandsvassdraget. Størrelsen på minstevannføring ble også endret slik at den tar hensyn til bidraget fra økt restfelt. JKAS foreslår derfor at manøvreringsreglementet endres i tråd med dette.

NVE skriver i e-post 16.11.2018 at man kan legge til grunn det JKAS foreslår. Departementet mener at de øvrige justeringene JKAS foreslår kan rettes som omsøkt, da disse endringene bringer reglementet i tråd med etablert høydesystem, faktiske overføringer og fastsatte krav til minstevannføring.

Naturvernforbundet i Strand påpeker i brev 18.12.2018 at magasinvolumet NVE oppgir i innstillingen er feil. I brev av 8.1.2018 er NVE enig i at opplysningene om magasinvolum i innstillingen er feil og beklager dette. NVE oppgir at riktig magasinvolum, ifølge JKAS, er 0,28 mill. m³, og at magasinet vil kunne tømmes i løpet av 6 timer. NVE påpeker at dette ikke endrer deres vurdering av saken. For øvrig viser NVE til vurderingene i innstillingen.

Departementet legger til grunn at det korrigerede manøvreringsreglementet medfører et magasinvolum på 0,28 mill. m³. Volumet er kun å anse som en konsekvens av rettingen av reguleringshøyden.

Konklusjon

Departementet legger til grunn at det som er dokumentert er en faktisk reguleringsmulighet tilsvarende 0,7 meter, og retter reglementet i tråd med dette.

Øvrige endringer foreslått av JKAS i e-post 23.10.2018 vil bringe reglementet i tråd med faktisk regulering og rettigheter.

Vedlagt følger justert manøvreringsreglement for Jørpelandsvassdraget. Reglementet erstatter manøvreringsreglement fastsatt ved kgl.res. 10.10.2010.

Dette vedtak kan påklages til Kongen i statsråd innen tre uker, jf. forvaltningsloven § 29.

Eventuell klage sendes til Olje- og energidepartementet.

Med hilsen

Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør

Katrin Lervik
underdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Norges vassdrags- og energidirektorat
Strand kommune
Fylkesmannen i Rogaland
Statens vegvesen
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard
Tor Marlow Barka
Aslaug Heng Fosse
Ragnar Oftedal
Naturvernforbundet i Strand
Strand og Forsand turlag
Vesterlen Speiderkrets